

THE UK IS OK

**SZKOLNY KONKURS WIEDZY O WIELKIEJ
BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ**

klasy 4 – 6

SZKOLNY KONKURS WIEDZY O WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓLNOCNEJ

Nauczyciele języka angielskiego zapraszają uczniów klas 4 - 6 Szkoły Podstawowej do udziału w Szkolnym Konkursie Wiedzy o Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej pod tytułem: 'The UK is OK'. Zgłoszenia do 15 marca, szczegóły poniżej. Zapraszamy!

Zasady konkursu:

- w konkursie może wziąć udział każdy uczeń Szkoły Podstawowej nr 91 w Krakowie z klas 4 - 6, który zgłosi swoje uczestnictwo nauczycielowi j. angielskiego do 15 marca 2024 r.
- uczestnicy konkursu przygotowują się samodzielnie z podanego zakresu wiedzy, w oparciu o podane materiały oraz wskazane strony internetowe
- pytania konkursowe będą sformułowane w języku polskim,
- konkurs ma formę pisemną i odbędzie się 4 kwietnia 2024 r., termin może ulec zmianie, dokładna data zostanie przekazana uczestnikom konkursu,
- konkurs będzie zawierał 30 pytań w formie zamkniętej, prawda/fałsz, otwartej oraz dopasowywanie, czas trwania konkursu - 45 minut,
- laureatami konkursu zostaną osoby, które uzyskają największą liczbę punktów,

Nagrody:

Laureaci otrzymają dyplomy, nagrody rzeczowe oraz częściowe oceny celujące z języka angielskiego.

Celem konkursu jest:

- Poszerzanie wiedzy uczniów na temat Wielkiej Brytanii, a zwłaszcza jej kultury, tradycji oraz stolicy.
- Zachęcanie uczniów do samodzielnej pracy w zdobywaniu wiedzy na tematy związane z angielskim obszarem językowym.
- Podnoszenie i rozwijanie motywacji do nauki języka angielskiego.
- Kształtowanie tolerancji i szacunku do kultur innych narodowości.
- Stworzenie uczniom możliwości wykazania się wiadomościami na temat kultury Wielkiej Brytanii.

Zakres wiedzy:

1. Informacje ogólne
2. Hymn
3. Herb
4. Ustrój polityczny
5. Historia
6. Geografia
7. Flaga
8. Rodzina królewska
9. Święta
10. Sport
11. Zabytki Londynu

Źródła:

www.wikipedia.org

www.wielkabrytania.info

www.encyklopedia.pwn.pl

www.projectbritain.com

United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej

lub w skrócie:

Zjednoczone Królestwo Wielka Brytania

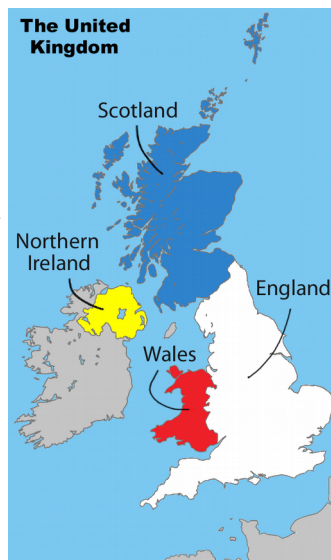
INFORMACJE OGÓLNE

Język urzędowy	angielski
Stolica	Londyn
Ustrój polityczny	królewska monarchia parlamentarna
Głowa państwa	król Karol III Windsor od 2022 r
Następca tronu	księżę William
Szef rządu	premier Rishi Sunak
Powierzchnia	78. na świecie
- całkowita	244 820 km ²
- wody śródlądowe	1,3%
Długość linii brzegowej	12 429 km
Liczba ludności (2017)	22. na świecie
• całkowita	66 040 200
• gęstość zaludnienia	270 osób/km ²
Kod samochodowy	GB
Kod telefoniczny	+44
Religia dominująca	anglikanizm
Słynne uniwersytety	Cambridge, Oxford
Największe lotnisko	Heathrow
Najwyższa góra	Ben Nevis (1344 m)
Najdłuższa rzeka	Severn (354 km)
Największe jezioro	Loch Lomond (71,1 km ²)
Jednostka monetarna	1 funt szterling = 100 pensów (£, GBP)
Jednostki długości	1 cal = 25,4 mm 1 stopa = 12 cali = 0,3048m 1 jard = 3 stopy = 0,9144 m 1 mila = 8 furlongów = 1609,344 m
Najsłynniejsi naukowcy	Isaac Newton, James Watt, Alexander Fleming
Najsłynniejsi pisarze	William Shakespeare, Agatha Christie, Charles Dickens, Jane Austen, J.R.R. Tolkien, Oscar Wilde, Joseph Conrad
Najsłynniejsze postacie	Mr Bean (Jaś Fasola), James Bond 007, detektyw Sherlock Holmes, Robin Hood
Narodowości	Anglicy 76%, Szkoci 9%, Walijszczy 5%, Irlandczycy 4%, Hindusi 1% i inne narody (w tym Arabowie, Burowie, Chińczycy, Cypryjczycy, Francuzi, Pakistańczycy, Polacy, Żydzi, Włosi) 5%

W skład Zjednoczonego Królestwa wchodzi Anglia, Walia i Szkocja położone na wyspie Wielka Brytania oraz Irlandia Północna leżąca w północnej części wyspy Irlandia. Na wyspie tej znajduje się jedyna granica lądowa Zjednoczonego Królestwa z innym państwem – Irlandią. Poza nią Wielka Brytania otoczona jest przez Ocean Atlantycki na zachodzie i północy, Morze Północne na wschodzie, kanał La Manche na południu i Morze Irlandzkie na zachodzie.

Wielka Brytania posiada kilkanaście terytoriów zależnych, niewchodzących w skład Zjednoczonego Królestwa. Należą do nich dependencje Korony Brytyjskiej: Wyspy Normandzkie i wyspa Man. Pozostałe terytoria zależne to: Gibraltar, Brytyjskie Terytorium Oceanu Indyjskiego, Brytyjskie Terytorium Antarktyczne, Św. Helena, Akrotiri, Anguilla, Bermudy, Brytyjskie Wyspy Dziewicze, Dhekelia, Turks i Caicos, Kajmany, Montserrat, Falklandy z wyspami Georgia Południowa i Sandwicz Południowy oraz Pitcairn, Wyspa Wniebowstąpienia i Tristan da Cunha.

Jednostka	Rodzaj	Stolica	Ludność	Język urzędowy	Patron (dzień patrona)	Symbol
 Anglia	królestwo	 Londyn	50 095 000	angielski	Św. Jerzy (23 kwietnia)	 róża
 Szkocja	królestwo	Edynburg	5 060 000	angielski, szkocki	Św. Andrzej (30 listopada)	 oset
 Walia	księstwo	Cardiff	2 952 500	angielski, walijski	Św. Dawid (1 marca)	 żonkil lub por
 Irlandia Północna	provincja	Belfast	1 710 000	angielski, irlandzki	Św. Patryk (17 marca)	 koniczyna

HYMN

God Save the King (Boże chroń Króla) to angielska pieśń patriotyczna nieznanego autorstwa. Jest narodowym hymnem Wielkiej Brytanii i jej kolonii. W okresie kiedy monarchą brytyjskim była królowa Elżbieta II pieśń wykonywana była jako *God Save the Queen*.

HERB

Królewski herb Wielkiej Brytanii noszony jest przez władców oraz posługuje się nim administracja i rząd, umieszczając go m.in. na monetach i publicznych budynkach. W centrum znajdują się emblematy królewskie, oznaczające różne części państwa: trzy lwy Anglii, lew Szkocji, harfa Irlandii. Otacza je napis *Honi soit mal y pense* (fr. 'niech się wstydzi ten kto widzi w tym coś złego'). Emblematy podtrzymuje lew Anglii i jednorożec Szkocji. Poniżej motto: *Dieu et mon droit* (fr. 'Bóg i moje prawo').

USTRÓJ POLITYCZNY

Wielka Brytania jest monarchią parlamentarną z rządem odpowiedzialnym przed parlamentem – brak konstytucji. Stolicą państwa jest Londyn. Obecnym monarchą brytyjskim jest król Karol III, jego koronacja odbyła się 6 maja 2023 r. Dzisiaj funkcje króla są głównie ceremonialne, a rzeczywiste rządy spoczywają w rękach premiera.

Wielka Brytania jest dziedziczną monarchią parlamentarną. To oznacza, że monarcha, obecnie Król Karol III jest głową państwa. Król jest także:

- głową systemu prawnego Wielkiej Brytanii,
- głównodowodzącym siłami zbrojnymi,
- głową Kościoła Anglikańskiego,
- uczestniczy w zwołaniach i rozwiązaniach Parlamentu,
- jego podpis jest wymagany, aby projekt ustawy stał się prawem, jednakże, nigdy nie odmawia podpisu pod projektem, który został zaakceptowany przez Parlament.
- Król oficjalnie mianuje Premiera, kierujących ministerstwami, sędziów, dyplomatów i biskupów Kościoła Anglikańskiego,
- przyznaje wiele ważnych nagród i wyróżnień.
- w stosunkach międzynarodowych Król ma możliwość wypowiadać wojnę, zawierać pokój, zawierać traktaty i anektować lub cedować terytoria,
- składa regularne wizyty w obcych krajach, w których reprezentuje Wielką Brytanię.

Parlament Zjednoczonego Królestwa składa się z dwóch izb:
Izby Gmin – House of Commons - (niższa, właściwy organ ustawodawczy), 650 członków, powoływanych w wyborach powszechnych na nie więcej niż 5 lat,

Izby Lordów – House of Lords - (wyższa), o niewielkich uprawnieniach sądowych i ustawodawczych; ok. 800 członków, w większości dziedziczni przedstawiciele

arystokratycznych rodzin, parowie mianowani dożywotnio (401) oraz parowie duchowni (24 biskupów i 2 arcybiskupów Kościoła anglikańskiego).

Znaczącą rolę odgrywają dwie partie: Partia Konserwatywna (Conservative Party) i Partia Pracy (Labour Party).

HISTORIA

Słynny i tajemniczy kamienny krąg w Stonehenge to ślad po najstarszej kulturze która istniała na terenie Wielkiej Brytanii około 4,5 tysiąca lat temu. Wiadomo że od około VII do II wieku p.n.e. na te tereny napływają plemiona Celtów.

W I w. n.e. na wyspę docierają Rzymianie którzy panują tu do 410 r. Rzymianie, na terenie, uznającej ich zwierzchność Anglii, zakładają miasta (Londyn – Londinium), tworzą sieć dróg.

Wiek V i VI to okres najazdów plemion germańskich takich jak Anglowie, Sasowie i Jutowie. Wyparli oni zamieszkujących Anglię Brytów na północ i północny zachód (dzisiejsza Szkocja i Walia), tworząc 7 anglosaskich królestw, tzw. Heptarchii (legendarny władca Brytów z przełomu V i VI w to król Artur).

VIII i IX w to okres najazdów Wikingów. W 1 połowie następnego stulecia tron angielski przejęli Duńczycy. W 1066 r., po przegranej bitwie pod Hastings, Anglia została podbita przez księcia Normandii, Wilhelma Zdobywcę i znalazła się tym samym pod wpływami Francji. Ekspansja terytorialna Anglii doprowadziła do podporządkowania Irlandii z końcem XII w. oraz Walii w XVI w. Ogłoszona w 1215 r. *Magna Charta Libertatum* czyli Wielka Karta Swobód ograniczała rolę króla na rzecz rady królewskiej, zwanej z czasem parlamentem. Był to początek rozwoju europejskiej demokracji parlamentarnej. Wojna stuletnia z Francją trwająca w latach 1337-1453 doprowadziła do utraty przez Anglię wszystkich jej kontynentalnych posiadłości.

Krwawa wojna domowa, tzw. Wojna Dwóch Róż, zakończyła się w 1485 r. objęciem tronu przez Henryka VII Tudora i zapoczątkowaniem nowej dynastii. Nastąpił czas stabilizacji i świetności państwa. Henryk VIII zerwał z kościołem rzymsko-katolickim, ogłaszając się głową kościoła, zapoczątkował anglikanizm. Za czasów królowej Elżbiety I (1533-1603) nastąpił "złoty wiek" gospodarki, literatury i sztuki. Budowa silnej floty morskiej doprowadziła w 1586 r. do pokonania niezwyciężonej hiszpańskiej armady, co dało początek angielskiemu panowaniu na morzach i ułatwiło pierwsze zdobycze kolonialne. W 1603 r. Anglia i Szkocja zostały połączone unią personalną pod władzą Jakuba I (Stuarta). Całkowite zjednoczenie obu krajów nastąpiło w 1707 r. W tym też okresie wielu szkockich i angielskich protestantów osiedliło się w Irlandii Północnej. Panowanie dynastii Stuartów zostało w latach 1653-1659 przerwane wojną domową i utworzeniem republiki pod władzą Olivera Cromwella. XVIII i XIX w. to okres panowania dynastii hanowerskiej.

Największy okres rozwoju i stworzenia Imperium Brytyjskiego to okres panowania królowej Wiktorii (1837-1901). Wielka Brytania stała się wówczas potęgą kolonialną. W wyniku zwycięskich walk z Napoleonem (bitwa pod Trafalgarem i pod Waterloo) przejęła także część zamorskich posiadłości francuskich. W 1801 r. unia brytyjsko-irlandzka pozwoliła na utworzenie Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii. Przełom wieku XVIII i XIX to początek angielskiej rewolucji przemysłowej, pierwszej na świecie. W XIX wieku kraj ten był najbogatszym państwem świata. Od 1901 r. na tronie zasiadają władcy pochodzący z dynastii Windsor (pierwotnie Koburg). W obu wojnach światowych Wielka Brytania walczyła w koalicji antyniemieckiej. W 1921 r. Irlandia podzielona została na Północną, zależną od Wielkiej Brytanii oraz Wolne Państwo Irlandia, od 1936r - Republikę Irlandii. W 1931 r. z brytyjskich kolonii i posiadłości utworzono Brytyjską Wspólnotę Narodów (the Commonwealth), do której należały m.in. Australia, Kanada, Nowa Zelandia, Związek Południowej Afryki. Po II wojnie światowej kolonie brytyjskie uzyskały niepodległość, a Wielka Brytania utraciła swą dominującą rolę w świecie.

GEOGRAFIA

Anglia to w większości obszar pofałdowany z większymi górami Penninami na północy. Główne rzeki to Tamiza (346 km) i Severn (354 km). Największymi miastami są: Londyn, Birmingham, Manchester, Sheffield, Liverpool, Leeds, Bristol oraz Newcastle upon Tyne. Podmorski tunel La Manche niedaleko Dover łączy Wielką Brytanię z Francją.

Walia jest krajem w większości górzystym. Najwyższy szczyt – Snowdon (1085 m) znajduje się w paśmie Gór Kambryjskich. Największym miastem i stolicą jest Cardiff.

Szkocja jest krajem bardzo zróżnicowanym pod względem rzeźby terenu; niziny występują na południu i wschodzie; góry - na północy i zachodzie (najwyższy szczyt Wielkiej Brytanii - Ben Nevis 1343 m w paśmie Grampianów). Od strony północnej Szkocji znajduje się wiele zatoczek morskich, fiordów i jezior oraz wysp: Hebrydy, Orkady, Szetlandy. Główne miasta to Edynburg (stolica) i Glasgow. Wyspa Irlandia jest podzielona na Północną Irlandię należąca do Zjednoczonego

Królestwa i Republikę Irlandii która jest samodzielnym państwem. Nazwa Irlandia najczęściej stosuje się w odniesieniu do Republiki na południu wyspy. Irlandia Północna obejmuje północno-wschodnią część wyspy Irlandia. Jest krajem pagórkowatym z głównymi miastami takimi jak Belfast (stolica) i Derry.

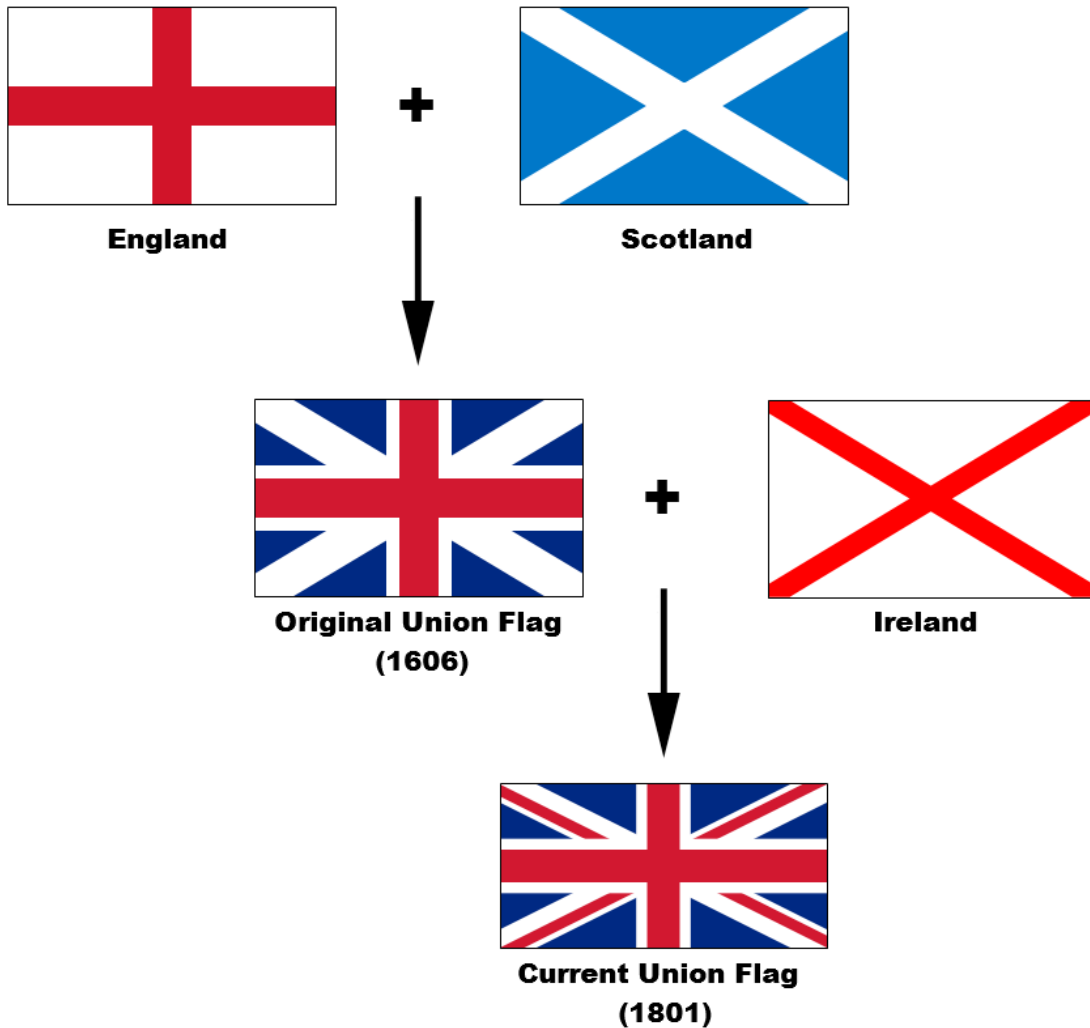
FLAGA

Flaga narodowa Wielkiej Brytanii (**Union Jack**) do pewnego stopnia odzwierciedla historię kraju.

Union Jack składa się z trzech krzyży świętych patronów:

- czerwony na białym tle to krzyż św. Jerzego - patrona Anglii
- biały przekątny krzyż na niebieskim tle to krzyż św. Andrzeja - patrona Szkocji
- czerwony przekątny krzyż na białym tle to krzyż św. Patryka - patrona Irlandii

Flaga Walii nie została umieszczona na Union Jack ponieważ kiedy stworzono pierwszą flagę Union Jack w 1606r, Walia była już zjednoczona z Anglią, dlatego właśnie Walia jest reprezentowana przez angielską flagę.

RODZINA KRÓLEWSKA

Królem Wielkiej Brytanii jest Karol III, jest on najstarszym Elżbiety II, potomkiem króla Jerzego VII i Elżbiety Bowes-Lyon (Królowa Matka).

Z pierwszą, tragicznie zmarłą, żoną lady Dianą Spencer (zmarła w 1997 r.) król Karol III miał dwóch synów Williama i Harrygo. Drugą żoną księcia Karola jest od 2005 r. Camila Parker-Bowles, od 2022 r. nosząca tytuł Królowej Małżonki Zjednoczonego Królestwa. Pozostałe dzieci Elżbiety II, rodzeństwo króla Karola III to księżna Anna Elżbieta Alicja Ludwika (ur. 1950) z dziećmi Piotrem i Zarą, księżę Andrzej Albert Krystian Edward (ur. 1960), księżę Yorku z dziećmi Beatrice i Eugeniuszem oraz księżę Edward Antoni Ryszard Ludwik (ur. 1964), hrabia Wessex z żoną Sophie Rhys-Jones (ślub 1999 r.) i dziećmi: Louise i Jamesem. Księżę William, wnuk królowej, syn księcia Karola (pierwszy pretendent do tronu) poślubił Catherine Middleton w 2011 r. Dzisiaj mają 3 dzieci: Charlotta, Jerry, Louis. Księżę Harry – drugi wnuk królowej poślubił Meghan Markle w 2018 r. Mają syna Archiego i córkę Lilibet.

ŚWIĘTA

CHRISTMAS

Choć nazwa Świąt Bożego Narodzenia pochodzi od słów Mass of Christ (msza Chrystusa) odprawianej o dwunastej w nocy w wigilię dnia 25 grudnia atmosferę świąt można w Wielkiej Brytanii poczuć już w listopadzie kiedy rozpoczyna się okres przedświątecznych zakupów prezentów dla najbliższych przyjaciół i krewnych. Ważnym zwyczajem jest wysyłanie świątecznych kartek, dekorowanie choinki, domów jemiolą, czy ostrokrzewem, wystawianie na widok otrzymanych kartek. Śpiewa się kolędy w domach, szkołach lub na specjalnych koncertach. Mali brytyjczycy są odwiedzani w tym okresie przez bardzo wyczekiwaną postać Świętego Mikołaja. Według tradycji w noc poprzedzającą Boże Narodzenie dostaje się on poprzez komin do domu gdzie zostawia pod choinką prezenty, ewentualnie w specjanie przygotowanej do tego skarpecie. W pierwszy dzień Bożego Narodzenia rodziny i znajomi spotykają się na świątecznym obiedzie podczas którego najczęściej serwowany jest pieczony, faszerowany indyk z ziemniakami i warzywami po którym na deser podawane są babeczki lub pudding. Popularnym zwyczajem jest wystrzelenie crackersów skrywających kartkę z żartem lub drobny prezent. Pierwszy dzień Świąt to też tradycyjne przemówienie króla do narodu. 26 grudnia - Boxing Day. Dawniej opróżniano tego dnia w kościołach puszkę, czyli boxes, do których wierni wrzucali datki, ubrania, żywność. Rozdawano je najbiedniejszym parafianom. Dziś Brytyjczycy wybierają się tego dnia do teatrów, restauracji, na koncerty itp. Cały okres bożonarodzeniowy jest pełen jarmarków (największy odbywa się w Manchesterze), muzyki, świątecznych dekoracji, specjalnych atrakcji dla najmłodszych oraz teatralnych przedstawień.

NEW YEAR

Nowy Rok Brytyjczycy świętują najczęściej w gronie przyjaciół. Mieszkańcy Londynu udają się Plac Trafalgarski by wziąć udział w tradycyjnych obchodach, obserwować fajerwerki po tym jak Big Ben wybije północ, popularne jest śpiewanie szkockiej piosenki „Auld Lang Syne”. W Szkocji Nowy Rok nazywa się Hogomanay.

EASTER

Święta wielkanocne mają mniejsze znaczenie dla Brytyjczyków niż Boże Narodzenie. W związku z czterema dniami wolnymi wiele ludzi wyjeżdża w tym okresie. Ważnym symbolem tych Świąt tak jak w Polsce jest jajko, już nie malowane ale coraz częściej czekoladowe. Niemniej jednak zachowały się ciekawe wielkanocne zwyczaje z nim związane takie jak turlanie po zboczu jaj gotowanych na twardo; czyje jajo najdalej się sturla, ten wygrywa. Inny zwyczaj polega na tym, że trzyma się jajko w dłoni i uderza w jajko przeciwnika. Przegrywa ten, którego jajo pierwsze pęknie. Brytyjczycy polują również na jaja schowane w różnych miejscach w ogrodzie. Zając wielkanocny stanowi częsty element dekoracyjny stołu w tym czasie.

BANK HOLIDAYS

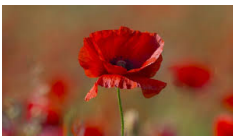
W Wielkiej Brytanii święta państwowe nazwane są bank holidays, są to dni wolne od pracy i obowiązują w całym Zjednoczonym Królestwie. Lista tych świąt jest następująca: 1 stycznia Nowy Rok; Wielki Piątek; Wielkanoc i Wielkanocny Poniedziałek; May Day, czyli pierwszy poniedziałek maja, to dzień marszów i parad osób związanych z Partią Pracy; Spring Bank Holiday (Święto Wiosny) – ostatni poniedziałek maja; ostatni poniedziałek sierpnia nazywany Late Summer Holiday lub August Bank Holiday; Boże Narodzenie (25 grudnia); oraz Boxing Day (dzień pudełek bądź skarbonek, w którym rozdaje się prezenty) – 26 grudnia.

BONFIRE NIGHT

Dzień Guya Fawkesa to angielskie święto ludowe obchodzone hucznie 5 listopada. Tego dnia, w 1605 roku grupa rzymskich katolików, na czele których stał Guy Fawkes, próbowała wysadzić w powietrze parlament (Izba Lordów) wraz z przebywającym tam królem Jakubem I. Był to bunt przeciwko prześladowaniom katolików i jednocześnie zamach stanu. Spisek został wykryty, a jego uczestnicy osądzeni i skazani na śmierć. Tradycję tego dnia jest palenie kukieł symbolizujących Guya Fawkesa, pokazy sztucznych ognii oraz festyny.

REMEMBRANCE DAY

Dzień Pamięci świętowany jest w drugą niedzielę listopada ku czci żołnierzy poległych w wojnach. Inna nazwa Remembrance Day to Poppy Day, czyli Dzień Maka, co wiąże się z noszeniem w ten dzień sztucznych maków przypiętych do ubrania na znak pamięci.

St. George's Day

Na 23 kwietnia przypada Dzień Świętego Jerzego, który jest patronem Anglii. Tego dnia organizowane są liczne parady, a tradycją jest noszenie czerwonej róży oraz wywieszanie flagi z krzyżem patrona. 23 kwietnia zwyczajowo wręczany jest również **Order Podwiązki** (*The Most Noble Order of the Garter*) – najwyższe odznaczenie wojskowe i cywilne w Wielkiej Brytanii.

St. Patrick's Day

17 marca obchodzony jest dzień Świętego Patryka, patrona Irlandii, chrześcijańskiego misjonarza, któremu przypisywane są różne cuda. Dzień Świętego Patryka jest obchodzony bardzo hucznie, a kolorem dominującym jest zielony, który symbolizuje trójlistną koniczynę, na przykładzie której Święty Patryk tłumaczył istnienie Trójcy Świętej.

King's Official Birthday

Król Karol III świętuje urodziny dwa razy w roku. W dzień faktycznych urodzin 14 listopada oraz oficjalnie około połowy czerwca. Oficjalnym obchodom towarzyszy uroczysta parada wojskowa.

SPORT

Sport jest nierozdzielnie związany z życiem Brytyjczyków, a nieco przewrotnym dowodem na to jest niezwykle nagromadzenie w mowie potocznej idiomów i przenośni, nawiązujących do rozmaitych dziedzin sportu np: *the ball is in your court* – *następny ruch należy do ciebie*, *be on the ball* – *być czujnym*, *play ball* - *współpracować* . Ponad połowa populacji Wyspiarzy aktywnie uprawia sport; zawodowi sportowcy szczerzą się ponad 50 tytułami mistrzowskimi w najróżniejszych dziedzinach, od boksu, poprzez snookera i squash, aż po sporty motorowe. Wielka Brytania była miejscem narodzin bardzo wielu dyscyplin – to tu położono podwaliny pod współczesne formy rugby, tenisa, piłki nożnej, krykieta, golfa i boksu. W szkołach brytyjskich w XIX uważano że sport, a zwłaszcza gry zespołowe, zasada *fair play* odgrywają ważną rolę w procesie kształtowania zachowania młodego człowieka. *Fair play* – to postawa reprezentowana na boisku gdzie zwycięstwo nie jest celem który należy osiągnąć za wszelką cenę. Ceni się przestrzeganie zasad gry a odrzuca oszustwo mogące przynieść korzyść. Przestrzeganie zasad *fair play* przejawia się w godnym zachowaniu zarówno w przypadku zwycięstwa jak i porażki.

TENIS

W tenisa gra na Wyspach około pięciu milionów ludzi, to tutaj sport ten narodził się w formie, którą znamy obecnie. Pierwsze Mistrzostwa Świata rozegrano w Wimbledonie już w roku 1877, po którym to zdarzeniu popularność tenisa rozszerzyła się niemal na cały świat. Tenis uprawiany jest głównie w miesiącach letnich, na każdym regulaminowym typie nawierzchni – trawiastej, ceglanej i sztucznej. Serce świata tenisowego ulokowane jest od lat w Wimbledonie (Londyn), to tu odbywa się corocznie jeden z turniejów prestiżowego Wielkiego Szlema – Mistrzostwa Wimbledonu. Zawody na kortach Wimbledonu przyciągają za każdym razem ponad pół miliona fanów, a przed telewizorami skupiają miliony sympatyków tenisa. Wzrost popularności tego sportu zawdzięczany jest właśnie mediom, które z najlepszych sportowców uczyniły ikony popkultury i gwiazdy światowego formatu.

RUGBY

W Wielkiej Brytanii rugby cieszy się popularnością tak dużą jak piłka nożna. Najlepsi sportowcy tej dziedziny pochodzą właśnie z Wysp. Co cztery lata zbierają się pod flagą Brytyjskich i Irlandzkich Lwów i wyruszają na tournée do jednego z państw Południowej Półkuli – wydarzenie to jest uważane za jeden z najważniejszych punktów światowego kalendarza rozgrywek rugby, niemniej ważny od Pucharu Świata, również organizowanego w cyklu czteroletnim. Rugby narodziło się w 1840 roku, jako alternatywna wersja piłki nożnej. Piłką mającą owalny kształt można grać zarówno nogą jak i ręką,

rugby jest grą zespołową, kontaktową. Od wczesnych lat zdobyła ogromną popularność w niezależnych uczelniach i szkołach, gdzie była głównym sportem uprawianym w miesiącach zimowych. Obecnie istnieją dwie odmiany rugby: ligowa – po 13 zawodników w każdej drużynie – uprawiana zawodowo, oraz unijna – 15 zawodników – uprawiana także na poziomie amatorskim. W sezonie, czyli pomiędzy sierpniem a majem, co tydzień tysiące ludzi spotyka się na boiskach do rugby i walczy na każdym poziomie, od amatorskiego lokalnego, po profesjonalny ogólnokrajowy.

PIŁKA NOŻNA

W Wielkiej Brytanii istnieje ponad 50 tysięcy klubów piłki nożnej. Amatorskie zespoły istnieją w niemal każdej szkole i hrabstwie, tocząc regularne boje o prestiż i lokalne uznanie. Na poziomie zawodowym piłka wywołuje o wiele większe emocje, a największe kluby cieszą się

fanatycznym supo rtem fanów, których liczy się w setkach tysięcy, nie tylko w samym Królestwie. Zespoły jak Arsenal, Chelsea, Liverpool, Manchester United, Tottenham Hotspur, Rangers i Celtic mają fanów na całym świecie, także w Polsce. Pierwsza liga angielska, Premiership lub Premier League, cieszy się zasłużoną sławą najlepszej ligi futbolu na świecie, a możliwość występowania w niej jest marzeniem każdego zawodowego piłkarza. Jest to też bez wątpienia najbogatsza liga – stawki transferowe sięgają tu nawet 20 milionów funtów, a zyski ze sponsoringu, praw do telewizyjnych relacji i wpływy z biletów nie mają sobie równych w żadnym innym miejscu na świecie.

GOLF

Golf narodził się w Szkocji, gdzie do dziś rezyduje najbardziej wpływowy i najstarszy klub świata: Royal and Ancient Golf Club of St Andrews (R&A). Jest to najbardziej autorytatywna organizacja, współpracująca z US Golf Association i innymi krajowymi federacjami w sprawie unifikacji zasad międzynarodowych rozgrywek i rezerwująca sobie prawo ostatniego głosu w spornych kwestiach. W Wielkiej Brytanii istnieje około 2 tysięcy klubów golfowych. Wiele z nich zostało założonych w pięknych wiejskich okolicach, dla wykorzystania wspaniałych naturalnych warunków i ukształtowania terenu. Jedne z najsłynniejszych placówek to Royal Lytham, St Anne's, Royal Birkdale, Carnoustie.

KRYKIET

Krykiet jest towarzyską grą zespołową, a piłka wykonana jest z korka obłożonego skórą z widocznymi na wierzchu szwami. Mecz krykieta może trwać od jednego popołudnia do kilku dni. Podstawowe zasady gry podobne są do tych obowiązujących w grze w bejsbol; zespoły odbijają piłkę w kolejnych rundach w celu zdobycia punktów, podczas gdy drużyna przeciwna łapie piłkę i stara się przerwać rundę (innings) drużyny odbijającej. Zasady gry w krykieta

zostały opracowane w XVIII w. przez Marylebone Cricket Club (MCC), z siedzibą w północnym Londynie (stadion Lord's Cricket Ground). Krykiet jest najbardziej popularnym sportem letnim uprawianym w Zjednoczonym Królestwie. Rozgrywki odbywają się na różnych poziomach, od turniejów w małych wioskach do meczów rozgrywanych przez drużynę narodową Anglii. Szczególne znaczenie mają rozgrywki krykieta na poziomie międzynarodowym. Każdego lata drużyna angielska rozgrywa mecze testowe, jednodniowe mecze międzynarodowe i mecze w formule Twenty20, a każdej zimy wyjeżdża na tournée.

LONDON

London położony nad rzeką Tamizą, jest stolicą Anglii oraz Wielkiej Brytanii. Jest trzecim co do wielkości miastem Europy, po Moskwie i Stambule. Liczba mieszkańców Londynu (w granicach tzw. Wielkiego Londynu) wynosi około 8,4 miliona na obszarze 1572 km²; Około 20% mieszkańców pochodzi z Azji, Afryki i Karaibów.

Co warto zobaczyć w Londynie:

Buckingham Palace – od 1837 do 2022 roku pozostawał oficjalną londyńską rezydencją brytyjskich monarchów. Ten zbudowany w stylu późnego baroku budynek, jest największym pałacem królewskim na świecie. Wybudowany został w 1703 roku dla Johna Shieffielda - księcia Buckingham. W 1761 roku król Wielkiej Brytanii Jerzy III został nowym właścicielem pałacu, który stał się jego prywatną rezydencją. Pierwszą mieszkanką pałacu była królowa Wiktorja, której rzeźbę możemy podziwiać przed siedzibą monarchii brytyjskiej. Rzeźbę królowej Wiktorii

stworzył Thomas Brock w 1931 r. Ten liczący 600 komnat pałac niestety nie jest w pełni dostępny dla turystów, można zobaczyć część z komnat reprezentacyjnych - udostępnione są: Galeria Królowej i Stajnie Królewskie. Queen's Gallery prezentuje zmieniające się w każdym sezonie wystawy tematyczne z bogatych zbiorów monarchów brytyjskich. Kolekcja dzieł sztuki królowej Elżbiety należy do najbogatszych na świecie. Przy stajniach znajduje się Muzeum Powozów, w którym możemy ujrzeć słynną Złotą Karetę Państwową. Przed pałacem turyści mogą obejrzyć słynną na całym świecie ceremonię zmiany warty, która odbywa się w terminie od kwietnia do lipca codziennie o godz.11.30 (w pozostałych miesiącach co drugi dzień). Obecnie pałac ten nie będzie zamieszkiwany przez króla Karol III planującego zamieszkiwać Clarence House. Pałac Buckingham pozostaje miejscem obchodzenia uroczystości państwowych oraz oficjalnych spotkań głów państw. To pod tym pałacem Londyńczycy składali kwiaty po śmierci księżnej Diany czy Elżbiety II. Ważnym elementem pałacu jest sztandar królewski, który wisi na pełnej wysokości, kiedy monarcha rezyduje w pałacu. W przypadku nieobecności – chorągiew jest zdejmowana. Gdy natomiast umiera członek rodziny królewskiej (zwyczaj wprowadzony po śmierci księżnej Diany) flagę brytyjską Union Jack opuszcza się do połowy masztu.

The Palace of Westminster (the Houses of Parliament) jest siedzibą parlamentu, który składa się z dwóch izb: niższej - House of Commons (Izba Gmin) i wyższej - House of Lords (Izba Lordów). Ten neogotycki pałac powstał w 1016 roku, a obecnie zaliczany jest do zabytków I kategorii. W roku 1970 wpisano go także na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Największą oraz najwyższą wieżą w tym pałacu jest tzw. **Victoria Tower** (98.5 metra wysokości) W północnej części pałacu znajdziemy słynną wieżę: **Elizabeth Tower**, potocznie nazywaną **Big Ben**, a wcześniej zwaną po prostu **Clock**

Tower. Potocznie nazwa Big Ben odnosi się do całej wieży jak i do ważącego 14 ton dzwonu, który jest jednym z symboli Wielkiej Brytanii. W środkowej części pałacu, ponad Central Lobby, wznosi się **Central Tower** o wysokości 91,4 metra. Jako jedyna posiada ona strzelistą iglicę, zaś jej wnętrze jest zadane największym na świecie ośmiobocznym gotyckim sklepieniem pozbawionym centralnego filaru.

Tower of London - czasem nazywana Londyńska Tower, znana także jako Pałac i Twierdza Jej Królewskiej Mości stanowi budowlę obronną i pałacową monarchów Anglii. W swej zadziwiającej historii budynek ten był fortecą, więzieniem, pałacem, a nawet służył jako Zoo. W słynnej budowli pilnowanej przez charakterystycznych strażników nazywanych Yeomen Warders - potocznie zwanych **Beefeaterami** (zjadaczami wołowiny), możemy zobaczyć:

Bramę zdrajców, bezcenne klejnoty koronne, koronę imperialną, berło z krzyżem i jabłko, pierścień królewski, zbroje. Legenda głosi, że, kiedy z Tower znikną kruki upadnie brytyjskie królestwo. Jak wiadomo Tower of London było więzieniem. Podobno nie było stamtąd ucieczki, ponieważ wejście było zaraz nad wodą - podpływano łódkami i tam prowadzono więźniów do celi. Centralną część zamku i jednocześnie najstarszą stanowi twz. **White Tower**, pełniąca funkcję stołpu. Twierdza Tower jest do dziś zamieszkana. Jej społeczność tworzą strażnicy Yeomen Warders wraz z rodzinami, naczelnik twierdzy (ang. *Resident Governor*), urzędnicy oraz kapelan i lekarz.

Tower Bridge (1894 r.) – most zwodzony przeprowadzony przez rzekę Tamizę, w pobliżu Tower of London, od której bierze swą nazwę. Jeden z najbardziej znanych obiektów w Londynie, zbudowany w stylu wiktoriańskim. Most został ukończony w 1894. Jest mostem zwodzonym, umożliwiającym przepływanie statków oceanicznych od 60 m wysokości powyżej poziomu wody. Przez pierwsze lata był otwierany nawet 6000 razy rocznie teraz jedynie 400 razy na rok. Tower Bridge przecina Tamizę na wschodnim końcu

Londynu. Od początku swojego istnienia uznawany był za arcydzieło ówczesnej inżynierii. Potężny, ważący ponad 1000 ton, napędzany parą mechanizm mostu, regulował otwarcie jego środkowej części. Umożliwiał swobodne przepływanie wielkich statków. Stary mechanizm mostu obecnie nie jest już używany. Zastąpiono go nowoczesnym elektrycznym urządzeniem. Nocą most jest przepięknie oświetlony.

London Eye - znajdujące się w dzielnicy Lambeth w Londynie, na południowym brzegu Tamizy, między mostami Westminster i Hungerford. Zwane jest też Kołem Milenijnym (**Millennium Wheel**), które zostało oficjalnie otwarte w 1999 r przez ówczesnego premiera – Tony Blair. Całe przedsięwzięcie pochłonęło 34 miliony funtów! Wielka konstrukcja przypominająca koło rowerowe (200 razy większa od zwykłego koła rowerowego) daje możliwość oglądania panoramy Londynu o promieniu 48 km. Na olbrzymim kole London Eye

umieszczone są 32 kapsuły, z których każda może pomieścić 25 osób. Jednocześnie nad ziemią może znajdować się 800 osób! Prędkość z jaką poruszają się turyści wynosi 0,8 km/h, a pełny czas trwania podróży wynosi około 30 minut.

Madame Tussauds - Muzeum Figur Woskowych - położone jest w pobliżu stacji metra Baker Street. Jest to jedna z najpopularniejszych atrakcji turystycznych oferowanych przez Londyn. Madame Tussaud przybyła po raz pierwszy do stolicy Wielkiej Brytanii w 1802 roku, przywożąc ze sobą wyrzeźbione głowy straconych francuskich arystokratów. Od tego czasu jej woskowe modele przyciągają tłumy turystów z całego świata. Wśród kilkuset figur można także zobaczyć dwóch Polaków: Jana Pawła II oraz Lecha Wałęsę.

Trafalgar Square – Plac Trafalgar - powstał w XIX wieku na miejscu dawnych stajni królewskich. Na Trafalgar Square znajduje się piękna kolumna Nelsona, fontanna oraz dwa pomniki. Pierwszy z nich jest Jakuba II, a drugi Jerzego IV. Jednak ze wszystkich budowli najbardziej widoczna jest wyżej wymieniona 55 metrowa kolumna Nelsona. U podstawy tejże kolumny znajdują się cztery lwy oraz cztery płaskorzeźby odlane ze zdobytych dział francuskich. Płaskorzeźby przedstawiają zwycięstwa admirała Nelsona pod Trafalgarem, Kopenhagą, Aboukirem i St. Vincent.

10 Downing Street - Przy Downing Street 10 znajduje się rezydencja premiera Wielkiej Brytanii. Obecnie rezyduje tu Rishi Sunak. Pod numerem 11 mieszka kanclerz skarbu, a pod 12. minister pełniący funkcję rzecznika dyscyplinarnego rządzącej frakcji w parlamencie. Na tej ulicy znajduje się również Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Ministerstwo Gospodarki Mieszkaniowej i Samorządów Lokalnych oraz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Opactwo Westminsterskie (Westminster Abbey) – świątynia anglikańska, w której począwszy od Wilhelma Zdobywcy (1066), odbywają się koronacje królów Anglii i Wielkiej Brytanii, z wyjątkiem Edwarda V i Edwarda VIII, którzy nie byli koronowani. Opactwo to również miejsce pochówku zasłużonych osób.

Galeria Narodowa (National Gallery) - mieści się przy placu Trafalgar. Została założona na początku XIX wieku. W 1824 król Jerzy IV przekonał niechętny rząd do zakupu 38 cennych obrazów, w tym dzieł Rafaela i Rembrandta, co dało początek kolekcji narodowej. Od tego czasu zbiór stale się powiększa dzięki zamożnym ofiarodawcom. Galeria Narodowa to jedna z najbogatszych na świecie kolekcji malarstwa europejskiego, gdzie eksponowanych jest ponad 2300 obrazów. Zbiory obejmują

począwszy od wczesnych dzieł Giotto z XII wieku po XX-wieczne płótna Picassa, jednakże do najcenniejszych należą obrazy włoskie z okresu wczesnego renesansu oraz holenderskie i hiszpańskie z XVII stulecia.

Muzeum Historii Naturalnej (Museum of Natural History) - W Muzeum Historii Naturalnej zobaczyć można stałą wystawę dinozaurów oraz kolekcję największych, najrzadszych i najbardziej niezwykłych zwierząt z całego świata. Wśród 70 milionów eksponatów znajdują się atrakcje, jak na przykład naturalnej wielkości model płetwala błękitnego, pająk sprzed 40 milionów lat, symulator trzęsienia ziemi czy jajo strusia mamutaka.

Science Museum – Muzeum Nauki – powstało w 1857 roku, obecnie znajdziemy w nim 300 000 eksponatów z różnych dziedzin nauki. Aby dokładnie zwiedzić wszystkie 7 pięter muzeum potrzebny jest cały dzień. Jak w większości londyńskich muzeów, tak i w tym wstęp jest bezpłatny. W muzeum znajdziemy ekspozycje dotyczące: kosmosu, telekomunikacji, rolnictwa, budownictwa, pogody, mierzenia czasu, matematyki, informatyki, marynarki, lotnictwa, medycyny, weterynarii i wiele więcej.